

PROLETAREC

ŠTEV. NO. 1056.

CHICAGO, ILL., 8. DECEMBRA, (DECEMBER 8,) 1927.

LETO—VOL. XXII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Bojna polja premogarjev.
Korupcija in banditstvo v Ameriki in drugod.
Je razlika med socialisti in nesocialisti.
Borba proti organiziranim premogarjem je
borba proti vsemu ameriškemu delav-
stvu.
O stavki pekovskih pomočnikov v Ljubljani.
Nekoliko komentarja k Turkovi-Bergerjevi
okrožnici (Anton Kristan).
Sprememba v slovenskem ameriškem časopisju.
Kdo izbegava debati, oziroma "debati"?

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Konferenca JSZ. v Kansasu bo dne 11. decembra v Armi.
Delavske razmere "debata", božja pota itd.
Domača zabava kluba št. 45 v Waukeganu.
Clevelandska federacija SNPJ. za stavkarje.

Z veselice in tekme društva "Badgers" št. 584 S. N. P. J.
Četrta konferenca JSZ. v vzhodnem Ohiju bo dne 1. januarja 1928.
Naročnikom, agitatorjem, dopisnikom in prijateljem.
Agitacija za Proletarca v Chicagu (Anton Vičič).
Članstvu kluba št. 2 v Glencoe, O.
Obnovite naročnino!
Zapisnik konference JSZ. v Moon Runu, Pa. Iz upravnništva.

RAZNO.

Samo, da ne razžalosti mater. (Ivan Vuk).
Vičipci.
Veselica unije slamnikaric v Chicagu.
Zahvala sodelavcem pri koncertu "Save".
NAŠI ODRI:
Nov uspeh milwauškega "Napreja".
Dne 11. dec. Gogoljeva "Ženitev" v ČSPS. v Chicagu.
"Magda" v Clevelandu dne 11. decembra.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

Vsebina Ameriškega Družinskega Koledarja.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR letnik 1928 je bil dovršen 1. decembra in ga sedaj razpošiljamo. Ima zelo skrbno izbrano gradivo, kar razvidite iz vsebine, ki jo tu navajamo. Koledar ima 224 strani; vezan je v platno; tehniko ima prvovrstno. Stane \$1 izvod, za inozemstvo pa \$1.10. Za večja naročila popust.

Zahtevalo je mnogo truda in stroškov, predno je bilo vse delo izvršeno; statistični podatki, ki prikazujejo, kaj ameriški Slovenci imajo in kaj nimajo, vzamejo uredništvu veliko časa, kajti treba je pisariti po informacije vse križem. Ilustriran je ta letnik boljše kot katerikoli poprej, in tudi stroški za klišeje so večji kot kedaj poprej. Navadno je bil naš Koledar razprodan v teku nekaj tednov. Dosedanja naročila zanj potrjujejo, da se to zgodi tudi sedaj.

Vsebina Koledarja, letnik 1928, je sledeča:

LEPOSLOVNI DEL IN OPISI

Poročna noč, (drama, Ivan Molek);
Črka M, št. 35 (Angelo Cerkevnik);
Gabrijela (iz spominov vojnega vjetnika, Ivan Vuk);
Brez roke (Anton Slabe);
Njena osveta (Frank S. Tauchar);
Stari vagabund (Alfonz Petzold);
Alfonz Petzold (Mile Klopčič);
Arabski vladar Ibn Saud (priredil P. B.);
Vtisi iz Slovenije (potopis, Jakob Zupančič);
Vodne soteske reke Vizkonzina (potopis, Jože Zavertnik);
Lindbergh, novi Santa Claus (po Fitzhughu Greenu J. M.);
Vladarji po milosti božji (F. Z.);
Švedsko, najstarejša država na svetu (priredil P. B.);
Kako živali ljubijo (razprava, Elwell Crisey—I. M.);

PESMI.

Budilka (Ivan Molek);
Moj duh (Tone Seliškar);
Čemu (Čulkovski);
Beračev ni (Ivan Molek);
Polnočni obisk (Čulkovski);
Črni otroci (Tone Seliškar);
Glažuta (Tone Seliškar);
Ko srce krvavi (Čulkovski);
Nočna služba na dvoru (Mile Klopčič);
Ne toči solza (Ivan Molek);
Farmarska (Albin Čebular);
V rudarski vasi (Albin Čebular);
Žalost (Albin Čebular);

ČLANKI.

Ameriški Slovenci včeraj, danes in jutri (Frank Zaitz);
Francoski revolucionarji (Jos. Mar);
Manija samouničevanja (Louis Beniger);

Slovenski umetnik v tujini (F. Z.);
Triindvajseto leto po ustanovitvi Proletarca;
Izobraževalna akcija JSZ;
Jugoslovanska Socialistična Zveza;
Dopisovanje v slovenske liste;
Dramatika in predavanja;
Delavske radio postaje;
Pregled po svetu (F. Z.);

INFORMATIVNI DEL.

Razni koledarski podatki;
Datumi in godovi;
Koledar za l. 1929-30-31;
Rimske in arabske številke;
Mere v Zedinjenih državah;
Nekaj starodavnih zanimivosti;
Jugoslovanski diplomatski uradi v Ameriki;
Italijanska diplomatska zastopstva v Ameriki;
Koliko je različnih jezikov na svetu;
Jugoslovanske podporne organizacije v Ameriki;
Jugoslovansko časopisje v Ameriki;
Jugoslovanski koledarji v Ameriki;
45 Jugoslovanskih listov v zed. državah;
Jugoslovanske politične organizacije v Ameriki;
Slovenske dvorane in domovi v Ameriki;
Slovenske katoliške župnije in šole v Ameriki;
Slovenci v Argentini;
Slovenske knjige in brošure, ki so izšle v Ameriki;

SLIKE IN PORTRETI.

Na delo in z dela (Vaclav Brožik);
Vračanje s pabirkovanja (J. A. Breton);
Jutro (Ga. Dod Proctor);
Topoli (Vaclav Jansa);

Samotnost duše (Lorado Taft);
Pionirji (študija, Lorado Taft);
Delavec-stavbenik (Mahonri Young);
Jus primae noctis (J. Garner);
Vdove (Ivan Meštrovič);
Suzana s starci (Jelinek);
Chicago ponoči (H. G. Prusheck);
Vaški goslar (A. V. Astade);
Ješelnicka malenca (Albin Čebular);
Mladost, kraljica življenja (Vlaho Bukovac);
Železniška postaja Črnomelj (A. Čebular);
Santa Fe (H. G. Prusheck);
Frank Lozar (ekspresivni portret, H. G. Prusheck);
Pokrajina (Drago Vidmar);
Delo (Chas. S. Pierce);
Skedenj (Albin Čebular);
Marijin trg, Ljubljana;
Šola (Albin Čebular);
Državno operno gledališče v Ljubljani;
Hudičevo nakovalno;
Sršenovo gnezdo;
"Dimnik";
Mož in žena ob poroki in pozneje;
Samec pav koketira;
Ljubljana, Magistrat (Fr. Tratnik);
Meka, sveto mesto mohamedancev
Ljubljanske zadruške ustanove (J. Ž.);
Sad dolarske diplomacije;
Polotok, ki je simbol fašizma;
Vezuvistični Mussolini;
Tajna diplomacija preprega svet;
"Viva Cristo Rey" (klerikalizem v Mehiki);
Kapitalizem Mussoliniju;
Lindbergh med žaklji pisem;
Josip Stalin;
Sacco in Vanzetti;
Harvey G. Prusheck;
Portreti francoskih revolucionarjev:
Robespierre, Danton, Mirabeau,
Desmoulins, Marats, Geberi.

Samo podatki so vredni za vsakega, ki se zanje zanima, več kot stane Koledar. Razun tega je to knjiga, ki mora razveseliti slehernega naprednega Slovenca. Čitalo jo bo mnogo tisoč ljudi v Ameriki, v Jugoslaviji in povsod, kjer žive naši rojaki. Preskrbite si jo čimprej.

Naročila pošljite na naslov: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV. NO. 1056.

CHICAGO, ILL., 8. DECEMBRA, (DECEMBER 8,) 1927.

LETO—VOL. XXII.

Upravištvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

BOJNA FRONTA PREMOGARJEV.

Premogokopna industrija in rudarji v Angliji, Pennsylvaniji, Ohiju, Coloradu, itd.

Generalna stavka v Angliji l. 1926 je nastala radi stavke premogarjev. Ali bolj točno povedano, nastala je kot posledica kaosa v premogokopni industriji in izkoriščanja premogarjev. Stavka angleških premogarjev je bila končana pred dobrim letom, a premogokopna industrija v Angliji je kaotična kakor je bila poprej; življenske in delavne razmere rudarjev so se celo poslabšale, dasi so bile že pred stavko neznosne.

Dne 18. novembra in že večkrat prej je prišlo v angleškem parlamentu do burnih prizorov, kajti delavska opozicija je zahtevala, da ji premier Baldwin pojasni kaj je storila vlada v odpomoč premogarjem, in kaj misli glede svojih obljub, ki jih je dala pred letom, da bo podvzela korake za reorganiziranje premogovniške industrije. Baldwin se je odgovoru s svoje strani ognil s tem, da je naročil drugemu članu kabineta, da odgovori na interpelacijo. Vsled tega je klub delavskih poslancev demonstriral, Baldwin pa je sedel in prebledeval, ker se zaveda krivde. Dal je ob poravnavi stavke častno obljubo, da bo uvedel izboljšave, ki je ostala neizvršena. Konservativna večina njegove stranke je trmoglava in noče priznati, da so delavci vredni še kaj drugega kakor da se jih izkorišča.

Značilno je, da vzlic svoji tradicionalni starokopitnosti obratuje angleška premogovniška industrija po stavki z dobičkom; angleški premog se prodaja v Nemčiji ceneje kakor nemški. Družbe torej kujejo profit, premogarji pa zaslužijo komaj za najpotrebnejšo prehrano. Problem premogovniške industrije kot celote je v Angliji izmed mnogih ena točka, ob kateri se bo razbila sedanja Baldwinova vlada, ker ji njeni gospodarji ne puste, da bi ga rešila v interesu premogarjev in dežele kot celote.

Kakor v Angliji, je industrija premoga kaotična tudi v Zedinjenih državah, in več ali manj v skoro vsaki deželi, tudi na Slovenskem. V Zedinjenih državah je v krizi skozi po vojni; razun raznih preiskav niso bili storjeni prav no-

beni koraki, da se problem reši. Ta ali ona komisija, ki ga je študirala, je v dolgem poročilu izvajala, da je rogov preveč, zato ne morejo obratovati stalno. Ker jih je preveč, zaposlujejo preveč delavcev, in posledica je nestalno delo in skrajno nizka povprečna plača. Zato predlagajo eni državno kontrolo, večinoma pa podržavljenje rogov. Slednje ni v soglasju z ekonomsko politiko kapitalističnih strank, zato je premogokopna industrija prepuščena sama sebi, da reši svoje probleme kakor najbolje ve in zna. Davek za tako stanje plačujejo rudarji. Veliko jih je neorganiziranih, posebno v West Virginiji, Kentuckyju, Pennsylvaniji in deloma tudi v drugih državah. Neunijski kraji so pač neunijski, in kompanije v unijskih okrožjih pravijo: Vsled nižjih produkcijskih stroškov v neunijskih okrožjih je nam silno težko konkurirati z njimi. — Deloma je to resnica, kajti prve imajo toliko večji profit in druge ga jim zavidajo. Vsled tega je bila na poljih mehkega premoga proglašena 1. aprila stavka, ki je sedaj ponekod poravnava, npr. v Illinoisu, Indiani itd., ne pa v Pennsylvaniji in Ohiju, kjer je borba sedaj najhujša.

Cilj baronov je, uničiti unijo premogarjev — United Mine Workers of America. Velike korporacije v Pittsburghu so prepričane, da ga bodo dosegle. A so v zmoti. Lahko se tu in tam dogodi, kot se je že mnogokrat, da je unija poražena. U. M. W. je izgubila v zadnjih letih mnogo bitk; rovi, ki obratujejo po pravilu odprte delavnice, se množe. Ni pa to znak, da je problem za družbe rešen, kajti premogarje je nekaj časa mogoče prisiliti, da delajo v suženjskih razmerah kot sužnji, toda trajno jim ni mogoče vzdržati in logična posledica je upor.

Najnovejši dokaz je stavka premogarjev v Coloradu. Rockefellerjeva Colorado Fuel and Iron Co. je zadušila legitimno United Mine Workers unijo in porazila njene stavke. U.M.W. se je borila v Coloradu in podlegla. V Rockefellerjevem uradu pa so prišli na idejo, da uni-

čena unija ostane uničena le, če se na njeno mesto ustanovi novo. Tako je John D. Rockefeller, Jr. postal prvi glasni propagator za ustanavljanje kompanijskih unij. Premogarji v južnem Coloradu so dobili navodilo iz uradov kompanije, da se naj organizirajo. Vodstvo je bilo pod absolutno kontrolo kompanije. Naloga unije Rockefellerjevega modela je, preprečiti delavcem, da se ne organizirajo v unijo, ki bi bila njihova. Navidezno tudi kompanijska unija naglašča, da je njena naloga pomagati delavcem in jih kolektivno zastopati pri družbi; nadalje, da sporazumno s kompanijo skrbi za razne naprave socialnega značaja in pa da ublažuje odnose med delavcem in delodajalcem. Marsikje, posebno v tovarnah, so kompanijske unije res dokaj uspešno sredstvo v rokah kompanij, s katerim preprečujejo vstop pravi uniji. Uspešno sredstvo pa so največ raditega, ker se delavstvo, organizirano v Ameriški delavski federaciji, ne briga, da bi organiziralo milijone, ki so zaposleni v raznih velikih industrijskih obratih.

V Coloradu je iznenadila Rockefellerjevo kompanijo I.W.W. Ko je meseca avgusta pozvala premogarje na kratko demonstratično stavko za osvoboditev Sacca in Vanzettija, se je odzvalo 58 odstotkov rudarjev. Visoki uradniki Rockefellerjeve Colorado Fuel and Iron kompanije so se nekoliko vznemirili in se potem potolažili, češ, italijanski, mehiški in drugi tujerodni rudarji simpatizirajo z obsojenima Italijanoma, zato je umevno, da so se odzvali pozivu I.W.W. Toda ko so se odzvali še v večjem številu dne 18. okt., so postali mogotci histerični ter pozivali na pomoč gubernerja, milico in sodni aparat. Lokalne oblasti so itak njihove, druge pa tudi rajše služijo molohu kakor delavcu. Stavka l. 1913-14, ki jo je vodila U.M.W., je bila ljuta. Kompanija je postopala brutalno, in masaker v Ludlovu ostane neizbrisno zapisan. "Sedaj je konec takih unij v našem okrožju," so rekli pri omenjeni kompaniji. A prišla je po dvanajstih letih razočaranja in trpljenja I.W.W. in obljubila premogarjem vse. Navdušila jih je za stavko, ustvarila med njimi lojalnost in smisel za solidarnost, kompanija pa se je zatekla k istim sredstvom kot v prejšnjih stavekah. Padle so že žrtve, dasi ne na bojišču Rockefellerjeve kompanije, ampak neke druge blizu Denverja. Kajti stavka premogarjev v Coloradu je popolna, dasi jo kompanije taje.

Listi so bili prisiljeni pisati o vzrokih, politiki so morali podajati izjave, in tako je javnost izvedela, da je stavka nastala radi neznosnih življenjskih razmer med rudarji. Napadajo "neameriško" unijo I.W.W., ali vzroke morajo vendar več ali manj pojasniti. Stavka premogarjev v Coloradu pod firmo I.W.W. je protest proti suženjstvu, tiranstvu in izkoriščanju. Iz nje se lahko mnogo uče voditelji Ameriške delavske federacije, posebno še unije premogar-

jev, in tudi predstavniki korporacij. Delavstvo tirja svoje, in če ne more pod firmo ene unije, si poišče drugo.

Korupcija in banditstvo v ameriških mestih ter drugod.

Kdor hoče pometati pred tujimi pragji, je dobro, da preje počisti svoje dvorišče. Kadar kdo naglašča, da je ta ali ona dežela korumpirana do mozga, naj v svojem "patriotičnem" navdušenju nikar ne pozabi, da imamo korupcijo v tej deželi kakor v nobeni na svetu.

Teapot dome je ena reč, ki človeka lahko domisli, kako daleč sega ameriška korupcija. V tem letu je izšlo par zanimivih knjig, ki navažajo v poljudni besedi, da poštenje v ameriški politiki kot jo vodita demokratska in republikanska stranka, ni nobena "čednost".

"Nagrabi si premoženja, dokler je žetev," pravijo uradniki po izvolitvi, svoja dejanja pa opravičujejo: "Drugi bi ravno tako storili."

Nedavno je Amerikanec Mr. Crane v enemu svojih predavaj v Londonu dejal, da je varnejše potovati v Ibn Saudovi domeni na Arabskem, kakor pa npr. v Chicagu. In on ni mislil na poulične kare in avte, ampak na roparje, ki te v Chicagu napadejo na ulici bodisi podnevu ali ponoči z največjo drznostjo.

Vsaki dan se v Chicagu dogodi stotine ropov, malih in velikih, in ni ga skoro dne, da ne bi bilo tudi nekaj roparskih umorov in tolovajskih pobojev.

"Daily News" z dne 29. novembra piše v editorialu, da je predrugačenje takega stanja mogoče le s predrugačenjem policijskega aparata, z drugimi besedami, ako se policijski aparat reši korupcije. Čimdrznejši in bogatejši je ropar, toliko sigurnejši je, da se mu ničesar ne dogodi. Sodni aparat je korumpiran ne le po našem zatrdilu, ampak po zatrdjevanju urednikov "Tribune" in drugih protisocialističnih listov. Nekateri se izgovarjajo na porotnike, drugi na policijo, tretji na sodnike, četrti na župana, vsi ti pa ne store ničesar za odpravo vzrokov. Ako je poštna administracija mogoča v mestu Milwaukee, čemu ne bi mogla biti tudi v Chicagu in drugih mestih?

Ko bo ljudstvo v drugem največjem ameriškem mestu storilo to, kar je storilo dne 8. novembra v Readingu, pa bo korupcija iz mestne uprave iztrebljena, policijski aparat reformiran in sodni pride pod pošteno kontrolo. Mesto bo postalo varnejše, etika in morala se bo dvignila. Kdor je v resnici proti korupciji, bi se moral dosedaj že naučiti, da je njegovo mesto v socialistični stranki. Kdor omenja korupcijo kar tako, da nekoliko pokritizira, ali vsled demagogije, je sokriv smradu, ki okužuje javno življenje te dežele.

Je razlika med socialisti in nesocialisti.

Od kar ima mesto Milwaukee socialističnega župana ter močno skupino socialističnih mestnih odbornikov, se je v njemu marsikaj spremenilo na bolje. Nobeno veliko mesto nima proporcionalno tako malo zločinov in zločincev kakor Milwaukee. Nobena velika ameriška mestna občina ni upravljana tako ekonomično kakor milwaška, in Milwaukee je edino veliko ameriško mesto, v katerem je korupcija odpravljena iz mestne uprave.

Tudi nasprotniki priznavajo, da gre vsa zasluga za to stanje socialistóm.

V Readingu, Pa., je bil dne 8. novembra izvoljen za mestnega blagajnika Wm. C. Hoverter. Letna plača blagajnika je \$6,000, poleg tega pa mu razna izplačila in transakcije donesajo od mesta še \$14,000, skupaj \$20,000 na leto. Sodrugi Hoverter je izjavil, da prepusti

\$14,000 mestu, in tako mu bo samo na plači prihranil v štirih letih svojega službovanja \$60,000. Ni bila njegova dolžnost znižati si plačo za \$14,000 letno, kajti prejšnji mestni blagajniki so jemali vso. Ali s. Hoverter smatra, da "postranski dohodki" v znesku \$14,000 spadajo v resnici mestu; prejšnje administracije so si pomagale s takozvanim "poštenim" graftom, in seveda tudi z nepoštenim. Socialisti odpravijo obojega.

Ali je v kaki kapitalistični stranki "političen", ki bi storil to kar je storil s. Hoverter? Ni ga, ker se podajo v volilne borbe z namenom, da si v uradih napravijo čimveč premoženja. S. Hoverter bo dajal od svoje plače mnogo v strankino blagajno. Kapitalističnim politikom financirajo agitacijo in volilne kampanje privatni interesi.

Je razlika med socialisti in nesocialisti, kar je bilo dokazano povsod, kjer so socialisti imeli ali imajo administrativno oblast; razlika je dokazana tudi v vsakem drugem slučaju.

Borba proti organiziranim premogarjem je borba proti vsemu ameriškemu delavstvu. Pomoč premogarjem je pomoč skupni delavski stvari.

V IMENU profita morajo družine premogarjev iz stanovanj, ker so last premogovniških kompanij. V imenu profita jim znižujejo plače in uvajajo metode, ki povečavajo produkcijo na račun izpopolnjene tehnike in rudarjeve fizične sile. Do 150,000 premogarjev v Pennsylvaniji, Ohiju in West Virginiji je na stavki, ali pa so izprti od 1. aprila, mnogi celo dalj. Kjer so izgnani iz stanovanj, jim je unija zgradila barake, ki jim služijo za začasna bivališča. Razne pomožne akcije store kolikor jim sredstva dopuščajo, toda dosedanja pomoč ne zadostuje. Stavkujoči premogarji v omenjenih krajih brojijo skupaj z ženami in otroci blizu 600,000 oseb. Tisoči izmed njih so do kraja obubožani, a vztrajajo v borbi, ker se jim Judeži gnusijo, in ker nočejo suženjstva.

Borba ameriških premogarjev na vzhodu in v Coloradu je borba pravice proti krivicam in nasilju. Je borba ameriškega delavstva proti nakanam mogočnih kompanij, ki hočejo zatreti vsako organizacijo delavstva. Boj premogarja je boj slehernega ameriškega delavca.

Ameriška delavska federacija je po zboru svojih odbornikov v Pittsburghu naslovila apel na vse unije ameriškega delavstva in na vse posameznike, da priskočijo na pomoč premogarjem gmotno in moralno.

V New Yorku se je osnoval Emergency Committee for Strikers Relief, kateremu načeljuje Norman Thomas. Ta odbor je pod vodstvom Lige za industrialno demokracijo in Ameriške unije za civilne svobodščine (American Civil Liberties Union); nabrana sredstva ne bodo porabljena za plače, ampak edino za pomoč stavkarjem.

Naslov je: Emergency Committee for Strikers Relief, Presbyterian Bldg., 156 Fifth Ave., Room 1027, New York, N. Y.

Prispevke sprejema tudi naš urad, ki jih bo odposlal na določeno mesto. Priporočamo našemu delavstvu, posebno našim klubom, da organizirajo akcijo za zbiranje obleke. Marsikdo ima kakšno obleko, obuvala itd., ki jih ne potrebuje, oziroma bi jih lahko utrpel ter jih dal najpotrebnejšim družinam stavkarjev. Na ta način nabrano obleko ne pošljamo komiteju v New York, nego direktno v stavkovna okrožja v kraje ki nam jih določi omenjeni relief ali pa Konferenca JSZ. v vzhodnem Ohiju in zapadni Pennsylvaniji.

Ožji pomožni odbor v naselbini naj dobi nekaj rojakov ki imajo avte, da zberejo skupaj obleko, iz centralnega zbirališča pa se jo potem odpošlje naprej po parcelni pošti v prizadeta okrožja.

Potrudimo se pomagati našim bratom v njihovem težkem boju kolikor največ in ko hitro mogoče. — TAJNISTVO J. S. Z.

SAMO, DA NE RAZŽALOSTI MATER.

IVAN VUK.

(Nadaljevanje.)

Tisto noč je spal na podstrešju neke razpadajoče hiše, kakoršnih je več v predmestju. Nek deček, nekoliko večji od njega ga je vzel seboj. Ustávil se je pred njim, ko je plakal v kotu neke hiše že pozno zvečer.

"Zakaj plačeš, ga je vprašal in ga premeril od pete do glave.

Marko je z rokavom obrisal solze in rekel skozi plač:

"Noč je, k mami pa je tako daleč."

Dečko ga je gledal z rokami v hlačnem žepu.

"Kaj nisi iz Beograda?"

Marko je odkimal.

"Si prišel služiti?"

Marko je pokimal.

Deček je tiho žvižgal. Bil je videti skušen fant.

"Razumem . . . a te nihče ne mara, kaj?"

— "Pravijo, da moram imeti od policije papir."

"O, seveda," se je nasmejal dečko. "Da te zapre. Razumem . . . Samo oni, ki to govore, ne potrebujejo takšnih papirjev. Oni smejo krasti brez papirjev."

— "Krasti," je vprašal Marko. "Ali je tisti papir zato, da se sme krasti?"

Dečko se je nasmejal.

"No, da . . . Tega ne razumeš. Ti moraš prinesiti od policije potrjeno na papirju, da si res tisti, kakor praviš in gospodar, ki te kupi, sme tvoje moči izkoriščati, kakor se njemu zdi primerno in koristno. To se pravi, on te sme okrasti za tvojo kri, kakor mu drago. Ti pa njega ne smeš. Če to storiš, te zapre policija."

Marko je gledal dečka, ki mu je razlagal svojo teorijo. Dečko je najbrž videl, da Marko vkljub temu ne razume, zato je umolknil in se obrnil, da bi šel. Ali se je zopet obrnil in stopil k Marku.

"Če hočeš, pojdi z menoj. Tam kjer bom spal jaz, je prostor tudi za tebe."

In šla sta na podstrešje neke razpadajoče hiše v predmestju.

"Tako jaz spim," je rekel dečko. "V postelji je kajpada boljše, ali tudi tu se dobro spi. Več ni potrebno."

Marko je vzdihnil in legel. Bilo je trdo. Spomnil se je, da tudi pri mami ni mehko, ali vsaj vzglavje je imel. Tega pa tukaj nima. Vendar utrujen in lačen je kmalu zaspal.

In je sanjal:

Po ulicah prodaja časopise. Tako lepo zna kričati, kakor nobeden. Kako zateguje: Politikaaaaa . . . Vremeeeee . . . Vsi ga poslušajo in vsi kupujejo samo od njega. On pa, uslužen,

nudi, prodaja in zbira denar. Torbo je že kupil . . . Po znanem trgovcu, ki ga je srečal v Beogradu, je poslal materi zaslužek.

"Da ne bo jokala in da bodo bratec in sestrici siti," je naročil. "Pa tisto Bedo, ki sedi tako trdovratno za mizo naj izžene. Vrata naj ji pokaže takoj."

Zadovoljen je Marko in ponosen . . .

Ko tako hiti po ulici in prodaja, se zaleti v njega avtomobil in ga podere na tla. Bolečine čuti na nogi. Trudi se, da bi vstal . . .

"Kaj ne boš vstal," sliši robot glas.

Marko se trudi in . . . odpre oči. Svetilka mu blišči pred očmi.

"Hudo mi je," reče Marko še vedno misleč na sanje in na avtomobil, ki ga je podrl.

"Le čakaj potepin," se zadere zopet glas.

"Še bolj te treba." In zopet ga sune nek čevljev v bok.

Marko skoči in zajoka.

"Mama . . . Kje si mama?"

Trda roka ga prime za ramena.

"Prej bi mislil na njo," odgovori surov glas. Sedaj greš z nami."

"Kaj pa je," vpraša prestrašeno.

"Še vprašaj," se zadere zopet glas.

Marko pogleda in vidi pred seboj brkate obraze žandarmov.

"Našli smo gnezdece," govori žandar. "Ptička pa v gnezdecu . . . O, sedaj ne uideta več. Hm, tako premetena in pokvarjena mladiča . . . Kje pa imata stvari?"

"Kakšne stvari?"

"Ne taji," ga strese žandar za ramena. "Stvari, ki si jih pokradel!"

Marko osupne.

"Ničesar nisem pokradel."

Marko se je ogledal in videl, da stoji njegov tovariš molče ob strani in gleda v tla.

"Prodajalca časopisov sva," reče tovariš in ne krajeva.

"Vemo," je odgovoril žandar. "Bosta pa na policiji povedala. Alo, stopajta naprej."

Marko je slišal besedo policija in se je spomnil, da mora tam dobiti papir, kjer se govori, kdo je, kakor mu je upravnik časopisa govoril.

"Ali je to tisto, kar potrebujem," je pomislil Marko. Ali ko je stopil na ulico in videl tri žandarje, ki so ju gnali z nasajenimi bajoneti, mu je takoj prišlo spoznanje. Videl je namreč take ljudi doma v Aleksincu in znal, zakaj so.

"Kakor hudodelca me ženejo" mu je reklo nekaj in strah ga je postalo. V tistem hipu je pa pristopila k njemu tudi Beda in se mu nasmehnila.

"Pozdravljam te. Marko: ej vesela te bo mati."

"Mati," je ponovil tiho, in vsa bolečina je bila v teh besedah.

Ko je stal Marko v pisarni policijskega

uradnika, je bil v njem že sklenjen sklep: Mati ne sme za to sramoto zvedeti! Umrta bi od žalosti.

Ko je to sklenil, je zagledal pred seboj staro znanko, Bedo.

"Kaj pa ti tu," je vprašal in nato sam pristavil: "Sicer pa je tu tvoje mesto!"

Beda je stopila bližje k njemu in pokorno rekla:

"Prišla sem, da te vidim. Zakaj dolgčas mi je bil po tebi. Pa sem rekla: Pogledaj no tistega Marka, kaj neki dela? Saj je tvoja dolžnost, da pogledaš za njim."

"Hvala za tako pažnjo," je odvrnil Marko. "Bolje bi bilo, da bi se ne zanimala zame."

"Eh!" je rekla Beda. "Neuljuden si, dečko. Kaj ne veš, da so me poslali tisti, ki so kupili kri tvojega očeta? Ti si sicer šel s hudobno željo, da zaslužiš za mater in me poženeš iz hiše, ali to ni tako lahko. Ker oni, ki so kupili kri tvojega očeta so mi dejali, da se ne smem umakniti od tebe in tvoje matere. Ker, so rekli, je taka cena za tisto kupljeno kri."

Uradnik je pogledal Marka in pomočil pero v črnilo.

"Odkod si," je vprašal trdo.

Marku je takrat šinilo v glavo.

"Kaj če ni to dogovorjeno z Bedo, da bi mučila mater?"

Ozrl se je na njo in grenak nasmeh je zganil njegove ustnice.

"Kaj ne boš govoril," se je zadril policijski uradnik nad Markom. "Še malone v plenica, pa že tak nepridiprav."

— "Ničesar nisem zakrivil," je odgovoril Marko.

"Vprašal sem te: Odkod si?"

— "Iz Aleksandrovca," je odgovoril deček pogumno in se po strani ozrl na Bedo.

"Ne boš," je pomislil.

"Kako se zoveš," je vprašal dalje policijski uradnik.

— "Marko Ristič," je odgovoril že docela hrabro Marko.

"Po kaj si prišel v Beograd?"

— "Da zaslužim. Brat in sestrici so lačni in mama tudi."

Pri spominu na mater in brata in sestrici se mu je storilo milo in tiho je začel plakati.

Policijski uradnik se je naslonil nazaj in ponovil zbadljivo:

"Da zaslužiš . . . Aha . . . Znam . . ."

Nato se je razsrdil vsled solz dečka in se zadril:

"Kaj se cmeriš, nepridiprav? Doma bi ostal in priden bi bil. Čemu si se prišel potepat v mesto in krast."

— "Ničesar nisem ukradel," je odgovoril Marko.

"To bomo videli," je rekel uradnik. "Pošte- ni dečki ne hodijo spat v podrte hiše."

— "Nisem znal kam drugam in deček me je vzel s seboj. Nikdo drugi se ni hotel pobri- gatj zame. Noč pa je že bila."

Uradnik je namignil žandarju.

"Odvedite ga!"

Kratko je rekel, kako pri vsakem drugem hudodelcu. In žandar je prijel dečka za ramo, kakor je imel navado, da je prijemal vsakega odraslega nad katerim je uradnik izrekel bese- de: "Odvedite ga" in ga odvedel po stopnicah v kleti, kjer so bili zapori za vse, ki so jih pri- vedli na policijo, ne oziraje se, ali so to bili re- snični hudodelci in postopači ali pa pomotoma sem pripeljani, najsi so bili stari deset ali pet- deset let. In vse so zapirali v tiste kleti skupaj, kakor živino.

Tudi Marka je žandar potisnil v enega ta- kih hlevov.

Ko je odprl vrata, je puhnil iz sobe strašen vonj človeških izparevanj in pokvarjenega zra- ka. Porinil je Marka čez prag in zopet zaprl vrata.

Pozdravljajoči vzkliki so sprejeli Marka med se in žandar, korakajoč po stopnicah na- zaj se je lahko nasmehnil pod žandarskimi brki.

(Dalje prihodnjč.)

OBNOVITE NAROČNINO!

PROSLI teden so dobili opomine vsi, kate- rim je naročnina na "Proletarca" potekla. Prosimo jih, da jo obnove ko hitro mogoče, isto- tako tudi oni ki jim poteče naročnina te tedne. Upravnik je zaposljen s koledarjem in delo se v našem uradu zmaguje le s prostovoljno po- močjo, ki jo nam dajo posamezni sodrugi in sodruginje. Ako obnovite naročnino ne da bi čakali opomina, nam prihranite delo in pošiljal- ne stroške. "Proletarec" je odvisen od naroč- nine, in izdajamo ga radi naročnikov, zato, da ga čitajo.

Zastopnikom priporočamo, da obišejo vsa- kega ki mu je naročnina potekla ter jih pridobe za obnovitev. Na ta način bomo sedanje število naročnikov vzlic krizi ne le ohranili, ampak ga tudi povečali.

Papagaj pravi

Mi živimo od kapi- talistov, ki nam da- jejo delo. Mi smo v Ameriki!

(Ta papagaj nič ne po- misli, da kapitalist živi od njegova dela, in ne ve, da je tudi kapitalist v Ame- riki, pa gradi vzlic temu tovarne v inozemstvu kjer so delavci cenejši, in posojuje tujim deželam za kanone in dinamit.)

Resnica o stavki pekovskih pomočnikov v Ljubljani.

(Oba "komunistična" lista jugoslovanske sekcije v Ameriki demagogirata o socialističnem "stavkokaštvu" ob priliki stavke pekovskih pomočnikov v Ljubljani. "Konzument" z dne 15. novembra priobčuje pod naslovom "Stavka v 1. delavski pekarni" sledeče pojasnilo, ki so ga izdale Strokovna komisija, Ujedinjeni Savez Železničarjev in Zveza živilskih delavcev, v katero spada jo tudi peki.)

Priobčujemo v informacijo naših čitateljev nastopno izjavo kompetentnih strokovnih organizacij. Glasi se:

"Napad na "Delavsko pekarno" je izšel s strani klerikalcev, katerim so se vpregli v voz dekalistični vodje (komunisti. Op. ur.) okrog "Enotnosti". Kajti "Slovenec" z dne 14. oktobra je napisal sledeče:

Zadnja "Volksstimme" trdi, da je naša informacija o stavkokaštvu socialističnih voditeljev ob priliki stavke pekovskih pomočnikov le "pobožna želja klerikalcev". Pisec v "Volksstimme" naj si ogleda 39. številko komunistične "Enotnosti", kjer bo našel dokaz soc. izdajstva nad delavstvom!"

39. številka "Enotnosti" je pa izšla prav isti dan 14. oktobra, ko je to "Slovenec" napisal. To je dovolj jasen dokaz, da stojte nekateri dekalistični vodje v službi klerikalcev, odnosno pekovskih mojstrov. Nadaljni dokaz dekalističnega hlapčevanja je to, da so v "Enotnosti" stalno poročali, kako da se stavka krha, da je vedno več stavkokazov, skratka širili so take vesti, ki utegnejo samo škodovati pekovskim pomočnikom in koristiti mojstrom.

Resnica glede vloge "Delavske pekarni" v stavki pekovskih pomočnikov je ta-le:

Delavske produktivne zadrage so se ustanovljale in se ustanovljajo poleg drugega s tem namenom, da v času stavke podpirajo stavkajoče s tem, da jih zaposlujejo. Tako so tipografi za časa velike svoje stavke stalno delali v mariborski "Ljudski tiskarni" in to v mnogo večjem številu, kakor običajno.

Pri pekih je pa ta stran še važnejša, kajti v pekovski stroki prevladujejo mali obrtniški mojstri, ki v času stavke sami pečejo kruh. Pekovske mojstre se da premagati le s tem, da stavkajoči v čim večjem številu delajo v delavski produktivni zadrugi, da ta napolni trg s svojim kruhom in gospodarsko stisne one podjetnike, ki se branijo sprejeti zahteve pomočnikov.

V tem oziru so stavkajoči napravili veliko napako, da so prezrli sklep odbora svoje organizacije, ki je sklenila, da bodo pomočniki v slučaju stavke delali v Delavski pekarni v treh izmenah. Prav tako so napravili napako, da niso šli takoj delati tudi k onim podjetnikom, ki so bili tudi takoj pripravljeni sprejeti zahteve stavkajočih. Stavkovni odbor je imel v tem oziru pravilno stališče, toda bil je preglasovan. Ne da se še točno dokazati, kdo je zanesel med stavkajoče to napačno mnenje. Na vsak način je bil sklep, da se ne dela tudi pri onih podjetjih, ki so sprejela zahteve — le v korist onih malih mojstrov, ki so sami pekli kruh in odvezemali odjemalce kruha velikim podjetjem, v katerih se je stavka čutila. Istotako je bil v interesu reakcionarnih mojstrov napad na "Delavsko pekarno." Pisanje "Slovenca" je torej povsem razumljivo. Nerazumljivo pa je, da je temu nasledla tudi "Enotnost".

Seja smatra, da oni sodrugi funkcionarji, ki so pomagali "Delavski pekarni" niso naredili prav z ozí-

rom na psihološko razpoloženje. Priznava pa jim, da jih je pri tem vodila dobra volja, da rešijo delavsko produktivno zadrugo pred klerikalnimi mojstri. Seja ugotavlja skupaj s stavkovnim odborom pomočnikov napako stavkajočih in nepravilnost funkcionarjev ter izraža prepričanje, da so si pridobili pekovski pomočniki izkušnjo, kako se ne sme in kako se mora voditi stavka.

Napade v "Enotnosti" smatra seja za provokaterske in škodljive tako za pekovske pomočnike kakor za razredne strokovne organizacije. Z vsemi temi napadi skušajo dekalistični vodje razbiti enotne strokovne organizacije, ki so jih preje sami zagovarjali. Dokaz temu je, da pripravljajo dekalistični vodje razbijaško organizacijo rudarjev proti obstoječi enotni "Zvezi Rudarjev Jugoslavije".

Skupna seja vseh strokovnih organizacij pozivlja vse delavce, vse člane in pristaše enotnega delavskega gibanja, da zavrnejo vso klerikalno-dekalistično demagogijo, da ne verujejo nikakim vestem nasprotnikov in da se trdno oklenejo svojih enotnih organizacij.

Klerikalci so 1920. l. z vsemi podlimi sredstvi razbili tedaj mogočno delavsko gibanje. Po istem receptu delajo danes, ko so delavsko razredno gibanje znova utrjuje.

Bodite zrelí in se zavedajte tega, da je vsa delavska moč samo v slogi in enotnosti!"

Strokovna komisija, Zveza živilskih delavcev in Ujedinjeni Savez Železničarjev.

Nekoliko komentarja k Turkovi-Bergerjevi okrožnici.

14. novembra sem prejel iz Chicaga pismo od neznanega pošiljatelja, ki je na kuverti naslov s tiskanimi črkami — napisal s svinčnikom. V pismu je bila okrožnica gg. Matthew Turka, Paul Bergerja in Franke Japicha. Prebral sem to okrožnico prav resno in reči moram, da je resolucijski odbor, ki je to resolucijo koval, slabo podkovan ali pa ima le namene vodo kaliti.

Naj navedem nekaj takih čudnih trditev:

1. Prva vknjižba na poslopu ni zadostna v tuji deželi, ker se lahko pripeti, da pridejo komplikacije, kot n. pr. vojna, požar, potres, vihar in splošna gospodarska stabilnost.

V Jugoslaviji in drugod po svetu, pa tudi v Ameriki obstoje zavarovalnice, ki zavarujejo poslopje proti ognju in vsem elementarnim nezgodam. Če hiša pogori, se zavarovalnina izplača, če se pripeti, da se poškoduje po kaki drugi elementarni nezgodi, plača škodo zavarovalnica. Po grozotah vojske se izplačujejo tkzv. vojne škode. Po vojni razrušene hiše v Srbiji in drugod so se na novo zgradile z vojno odškodnino.

Kaj pa ima s svojo prvo vknjižbo opraviti "splošna gospodarska stabilnost", pa ne razumem in menda tudi noben drug ne. Najmanj pa gospodje Matthew, Turk & Co.!

Prva trditev v tej okrožnici je tedaj — bosa. Ne drži.

2. V Jugoslaviji nimamo denarne valute ter dromimo, da bi bila lahko vknjižba napravljena na ameriške dolarje.

Ali je res to? Ni res. V Jugoslaviji je dinar denarna valuta. S tem dinarjem se kupuje vse druge valute. 56 dinarjev je en dolar; 11.90 din. je en švicarski zlati frank; 8 dinarjev je en avstrijski šiling

itd. Dinar je *dobra valuta*. Čim več jih imaš, tem boljše zate. V Jugoslaviji se dobi n. pr. lepa zidana vila za Din. 112.000.—! in lepa zlata ura stane Din. 2.000.— . . . Dinar je tedaj denarna valuta; ni sicer še uradno izpremenjen v zlato valuto, ali ga vsak lahko izpremeni, kadar ga hoče.

Predmetna vknjižba pa je pogojena na ameriške dolarje.

3. "Pri obveznicah Blairove skupine bo gotovo izgubil delavec če bo kdo kaj izgubil, ker je ta skupina prodala te obveznice bankam in te naprej posameznikom".

Prav zanimivo je to priznanje v okrožnici. Blair-ove jugoslovenske obveznice so tedaj vendar kupovali — *delavci*. In to ni bil greh. Ko pa *delavska* S. N. P. J. stopi v zvezo z *delavskimi* zadrugarji, je pa greh.

Ne vem, če so gospodje Turk & Co. svarili delavce proti — nakupu teh obveznic. Mislim, da niso. Če sedaj svarijo člane S. N. P. J. proti poslovni zvezi z Zadružno banko v Ljubljani, so ali inkonsekventni ali pa hudobni. Oboje jih postavlja v slabo luč.

4. Občevanje s staro domovino po mojem predlogu je mnogo cenejše, kot je bilo poprej.

Bom navedel par slučajeve izven S. N. P. J.

a.) Neka stranka v Chicagu je 2. jan. 1926 poslala v Ljubljano koristniku po neki čikaški banki Dol. 23.25, kar se je v Chicagu spremenilo v 1260 dinarjev. Koristnik je denar šele včeraj sprejel vsled moje urgence.

Frank Zaitz v Chicagu ima ves ta akt v rokah, ki ga lahko pokaže na upogled, kdor se interesira.

Pripominjamo le, da bi takrat Zadružna banka v Ljubljani plačala za Dol. 23.25. Din. 1300.— in da bi koristnik dobil ta denar za sredi januarja 1926., ne pa novembra 1. 1927.

b. Neki rojak v Clevelandu je pošiljal staršem v stari kraj manjše zneske, skupno Dol. 2.000.—. Plačal je samo na pristojbinah Dol. 47.— več kot ga bi veljalo, če bi se poslužil Zadružne banke.

O vsem tem bo napisal direktor Zadružne banke detajlno obvestilo na rojake.

5. Zadružna banka v Ljubljani ne posojuje kmetom po 15 do 20%, ker pameten kmet v Sloveniji gre po posojilo v Mestno hranilnico, ali svojo domačo rajfaiznovko, ne pa v banko, ker banke niso zato tu, da bi kmetu posojevale. Banke imajo drugo nalogo. Zlasti pa Zadružna banka. Trditev "resolucijskega odpora" gg. Turk & Co. je iz trte izvita in ima nečedne namene, je neresnična!

To je moj odgovor na famozno okrožnico gg. Matthew Turka & Co. Napisal ga nisem radi njih samih in njih zaledja, ampak radi poštenih članov SNPJ., ker gospodje Matthew Turk in kompanija ve, da ne dela prav in jim ni pomagati. Radi njega bi ne pomočil peresa v tinto, ker čemu bi umival zamorca, saj črnc ostane črnc. Upam, da me bodo člani SNPJ. razumeli.

Zadrugarški pozdrav vsem, ki so dobre volje in nimajo napačnih namenov. Vaš Anton Kristan.

Skrinja modrosti.

Če veruješ v preobrat, ga moraš najprvo izvršiti v sebi. Nauči se stati na svojih nogah, gledati s svojimi očmi in misliti s svojo glavo.

Agitacija za "Proletarca" v Chicagu.

(Poroča Anton Vičič.)

V Chicagu je baje nad deset tisoč Slovencev. Če greš mednje v agitaciji za kak napreden list, večinoma pripovedujejo, da nič ne čitajo, ali pa, da bi radi čitali, pa nimajo časa. Koliko sreče ima frančiškansko glasilo v tem mestu, ne vem, zdi se mi pa, da mu zelo pomaga agitacija od strani celega krdela duhovnikov, cerkvenih odbornikov, šolskih sester itd. Napredni listi nimajo takega agitacijskega aparata.

Čikaška pošta ima v vsem mestu okrog 40 podružnih poštних uradov. Proletarec, kot razvidim iz naslovnika naročnikov ki sem ga dobil, zahaja v 29 poštних okrajev v Chicagu. Največja slovenska središča sta Pilzensko in Hawthornsko poštno okrožje. Prvo ima urad na 18. cesti blizu Ashland Ave., in drugo na Ogden Ave. med ulicama Lawndale in Millard. V teh dveh ima "Proletarec" največ naročnikov; npr., v Hawthorne manj kot sto, in v Pilzenskem okrožju, v katerem je slovenska fara, komaj nekaj nad petdeset naročnikov. V Ciceru jih je nekaj nad 20. Ostali so v drugih okrajih.

Koliko naročnikov bi Proletarec lahko imel v Chicagu? Če bi bili vsi slovenski delavci v tem mestu zavedni, bi jih imel do dva tisoč. Ampak to je previsoko število, kajti kolikor sem mogel dognati, jih nimajo vsi slovenski listi v Chicagu skupaj dva tisoč. Obligatna glasila podpornih organizacij izvzamem, kajti ta prihajajo brez da bi jih direktno naročili. Član si SNPJ., KSKJ., SSPZ., JSKJ. ali pa organizacij katerih glasilo je frančiškanski pet-dnevnik, in dobivaš glasilo. Glasila imajo torej razmeroma veliko cirkulacijo. "Proletarec" je izmed naprednih eden najbolj razširjenih listov v Chicagu. To je lepo. Ni pa lepo, da je v čikaški naselbini tako malo — naprednjakov. To nas tepe v stotero slučajih. Če bi imel list kot je Proletarec recimo 700 plačanih naročnikov v Chicagu, koliko višja bi bila inteligenca našega naroda, koliko več dela bi lahko izvršili na prosvetnem polju, in bili bi vpoštevani kot faktor pa četudi nas je samo 10.000 v mestu ki ima nad tri milijone ljudi.

Ko sem sprejel mandat zastopnika "Proletarca" v Chicagu, sem vedel, predobro vedel, da ni prijetno agitirati za-socialistični list. Vendar pa je razlika, kje in med kom agitiraš. Če bi se lotil tega dela v Jolietu, Calumetu ali Pittsburghu, bi naletel slabo. So pa naselbine, kot je včasih razvidno iz upravniške kolone, kjer je naše delavstvo res zavedno in zahaja Proletarec v skoro vsako slovensko stanovanje. V Chicagu smo nekako v sredi. Veliko ljudi je, ki so šli skozi šolo življenja in se iz nje kaj naučili. Veliko naših delavcev je zavednih. Klub št. 1 je ena najaktivnejših slovenskih organizacij v Ameriki, ako ni najaktivnejša. Lahko se ga prišteje pod slednjo definicijo. Ima nad sto članov in članic. Ali v Chicagu so tudi "čikaški slovenski tipi". Naletiš na vsakovrstne ljudi. Nazadnjaštva je mnogo, fara je močna, in tisti, ki k "maši ne hodijo", so tudi "močni".

Po sperjemu potrebnih listin sem sklenil: Bom poskusil, resno poskusil kaj se da napraviti za ta list v Chicagu. In tako sem začel. Začetne črke, ki jih navajam, so v nekaterih slučajih prave, v drugih zopet ne, ker za javnost ne pomenijo mnogo; jedro je glavno. Namen moj je le, da pokažem, v koliko je naša naselbina v agitaciji za ta list napredna in v koliko ni. Torej:

So. Chicago.—F. K. je obnovil naročnino za pol leta; bi jo za celo leto, pa je bilo premalo cvenka. Nič zgražanja. Vse dobro in gladko.—N. A. je dejal, da ga ne mara več. Oženil se je, pa je tako prišlo . . . Mlada soproga, ljubko dekle, je bila poleg. Bo že, je rekla, a sedaj je težko. — On je razumel in rekel: Pošiljajte list naprej, če imam kredit, plačal ga bom ob prvi priložnosti. Dobro, velja.

Naj bo že kjer hoče, imena ne izdam. N. N. je rekla, da je že bila naročena, toda v uradu Proletarca so preveč čez butlegerje in slabo govore o tem in onem: to se pravi, tam je pijača, so babe, ni morale. Ne bi smeli tako govoriti, je rekla, vsaj oni se bi morali paziti. Naročila je list za celo leto. — K. J. se je izgovarjal, da ne utegne čitati. Ne utegne, that is all. Sicer že ima en list, ki mu zadostuje. No, ker ne utegne, bi celo brez tega izhajal. Ne utegne — končno je obnovil naročnino za celo leto.

Greš iz hiše, rekel bi, truden. Potrkaš na druga vrata. K. K. mi jih je odprl. "Potekla Ti je naročnina na Proletarca, boš obnovil — ?" Plačal je brez ugovora in mi dejal: "Pa še tam stopi, in še tam in še tam, morda bodo naročili, so napredni ljudje." Dal mi je naslove. Vidite, to je sodelovanje, ki ga je človek vesel. Zanima se za list in mi je rekel: Preveč kritičnih reči priobčuje. Naj bi malo odnehal od kritike. Ni dobro preveč. Pojasnil sem mu, da je v to primoran radi obilice listov, ki mu nasprotujejo. Saj ne napada, ampak le odgovarja. In ker ima proti sebi kopo listov, izgleda navidezno, da je zelo polemično navdahnjen. Toda vzemite nasprotno liste skupaj, in videli boste, kako malo prostora posveča "Proletarec" takim bojem, če hočemo meriti s proporcijo.

J. B. ne čita. Kadar pa se mu ravno zljubi, pogleda če so kakšne novice v "G. N." "Proletarec" morda ni napačen list, ampak naročil ga ne bo več. Res ne čitam, je rekel. Agitator je bil drugih misli, in J. B. je obnovil naročnino za celo leto. Dobro, sem si mislil, težko gre, a gre vendarle. Potrkam na vrata naročnika W. L. "Boš obnovil . . ." Razumel je čemu sem prišel in je dejal: "Gotovo." Človek gre vesel od takih rojakov. Imajo glave tam kjer je za glave prostor, in v njih razum, ki ga premnogim tako silno manjka.

Zopet ni bilo sreče. J. P. je list odpovedal, a pravega vzroka ni imenoval. Vrag ga vеди, a nekaj je le "narobe". Ima sicer preveč listov in je preveč plačevati, če bo še obnovil list, stori to sam od sebe. Tudi poprej je storil tako. No, pa sam od sebe . . .

M. F. je bil moj prihodnji naslov. Nič prijazen sprejem. "Tam gori so sami kruki," je rekel, "jaz vem. Ne obnovim . . ." Čemu, kako, kaj, sem vpraševal. Odgovarjala sta mi on in ona. Končno sta prišla na milijonski fond. Ona je nekaj prispevala, domovina pa ni bila rešena tako lepo kot je obljubljala slika, in sedaj je kriv ta, je kriv oni. Milijon je odnesel Etbin, drugi so se tudi "dobro imeli", sedaj pa je prišel še Tone, in tudi njemu so dali 50 tisoč. Vse je torej "narobe". Tista pravljica v svetem pismu o šestih hlebih in ribah, ki so se čudežno razmnožile (hlebci in ribe) da je zadostovalo jedil za pet tisoč ljudi in še jih je ostalo mnogo košev, je podobna pravljici o milijon-dolarškem fondu. Presrečni fond, ki je z nekaj tisočakov narastel nagloma na milijon in potem je vsakdo, ki je bil blizu, pograbil milijon. Povedala sta mi, da ni prav, kar se dela v SNPJ. "Nisva člana, prav pa vendar ni, da se kar takole šenka komu 50 tavitent . . ." Če bi naletel samo eno familijo ki bi mi dala tak poduk, se ne bi čudil preveč, a dobil sem jih

več, in zato mi je postalo slabo . . . Pil nisem ničesar razun vode, pa me prevzelo, kakor da sem omočen . . . Familija, ki jo imam prvotna v mislih, je vzlic "milijonskemu fondu" obnovila naročnino.

Prišel sem v hrvatsko restavracijo. Gospodar je naročnik. "Naročnina ti je potekla." Gledal me je moment, nato je rekel: "Samo tedaj me poznate, ko tirjate." Vem, da prihajajo v njo naši ljudje, a on jih ne pozna. Gotovo jih zamenja za radnikovce. Biznis mu gre dobro; skrbi za "lačne in žejne". Dejaj je, da se za "Proletarca" nihče ne briga. "Leži v kotu par dni, nato ga vržem v peč." Vem pa, da ga v tisti restavracijo nimajo niti prilike vreči v peč, kajti takoj ko ga pismonoša prinese, ga kdo "odnese". Ej, saj se poznamo!

(Dalje prihodnjč.)

Clevelandska federacija S. N. P. J. za stavkujoče premogarje.

Društva SNPJ. v Clevelandu, ki so združena v okrajno federacijo, so izdala apel na jugoslovansko delavstvo v Clevelandu, da priskoči na pomoč stavkujočim premogarjem v Ohiju, Pennsylvaniji in drugod, bodisi z obleko, ali denarnimi prispevki. Eno kot drugo sprejema Ludvik Medveshek v tajniškem uradu Slov. nar. doma v Clevelandu in člani pomožnega odbora; nadalje obe združni prodajalni v Collinwoodu, v West Parku pa Paul Slabe. V pomožnem odboru Federacije so Louis Zorko, Edward Branisel in Anton Garden.

V slučaju, da kdo želi svoje stvari poslati direktno, naj naslovi, Mr. William Hargest, 408 Columbia Bank Bldg., Pittsburgh, Pa. Njega je pooblastila Ameriška delavska federacija, da sprejema v pomoč stavkarjem obleko in živila ter jih razdeljuje v stavkovna okrožja.

Naročnikom, agitatorjem, dopisnikom in prijateljem.

Uredništvo ponavlja od tedna do tedna: Premalo prostora, ni moglo vse poslano v to številko. In obljubuje: V prihodnjo gotovo. V "prihodnji" pa so iste neprilike. In tako od tedna do tedna.

L. 1919-20-21-22-23-24 ni imel Proletarec skoro nobenih sotrudnikov. Od l. 1918-23 so bili dopisi v njemu silno redki. Tista leta so bila za ta list najtežja. Danes ima lepo število dopisovalcev in drugih sotrudnikov, med njimi pisatelje in politike, kar je za ta list časten uspeh.

Je pa PREMAJHEN. Nanj se stavijo VELIKE zahteve, ker zastopa velik pokret. Je pa premalo razširjen, kar znači, da ima premajhne dohodke, ki mu onemogočajo povečanje. Potrebe našega pokreta ZAHTEVAJO, da "Proletarca" povečamo. Za dosego tega cilja je potrebno: VEČ naročnikov; VEČ oglasov; VEČ prispevkov listu v podporo. Nekateri agitatorji store VEČ kot morejo; naj store drugi TOLIKO KOT MOREJO, in problem BO REŠEN.

Tudi iz te številke je izostalo marsikaj, kar je bilo zanjo namenjeno in poslano. To mora prej ali slej prestatiti. Čemu ne čimprej?

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

KONFERENCA J. S. Z. V KANSASU BO V NEDELJO 11. DECEMBRA V ARMI.

Prihodnja konferenca J.S.Z. za kansaško okrožje se vrši v nedeljo 11. dec. v Mosse Hall v Armi. Začne se ob 2. popoldne. Vstop imajo zastopniki soc. klubov in društev Izobraževalne akcije, sodrugi in somišljeniki.

Udeležite se je v čimvečjem številu.

Anton Šular, tajnik Konference.

DELAVSKE RAZMERE, "DEBATA", BOŽJA POTA ITD.

UNIVERSAL, IND. — Lahko rečem, da je v tukajšnjem okraju še polovica ljudi brez dela, in k tem se prišteva tudi podpisani. "Delavske razmere" pri nas so torej skrajno slabe. Letni računi nam ne bodo delali nobenih skrbi. Kaj pa dolgovi? Hm, to je težje vprašanje. Najbrž jih bomo odložili na "kebrovo leto", kajti tedaj bo baje povsod vsega zadosti.

Ko sem pred dobrimi devetimi leti prišel v to naselbino, ni bilo dovoljeno pohajati okrog vogalov, oziroma biti v brezdelju. Domovina je v interesu "vojne za demokracijo" zahtevala, da delaš, ali pa greš na bojišče. Sedaj nas ne vidijo, dasi žive eni vsled dolgotrajne brezposelnosti v velikem pomankanju.

Danes, predno sem začel pisati ta dopis, sem šel za delom v štiri milje oddaljeni rov, in bilo nas je toliko ki smo delo iskali, kot onih, ki so zaposleni. Bos je že od daleč odkimaval z glavo in mu je ljubše, da te ne vidi.

Od kar je bila v Chicagu debata, tudi mi včasih debatiramo. Eni smo mnenja, da so debate koristne, drugi pa pravijo, da ničesar ne dosežejo. Bili pa smo vsi za zaupnico glavnemu odboru SNPJ. Možje, ki so bili aktivni že v starem kraju, ki so si služili kruh v tovarnah in rovih s trdim delom, vedo kaj delajo. Bartulovič in kompanija pa bo kmalu spoznala, da se smeši in vara s svojo umazano taktiko.

Klub JSZ. je bil tukaj ustanovljen pred petimi leti s 14 člani. Čez par mesecev jih je imel 18. Takrat smo bili vsi pri klubu, brez izjeme. Prišla pa je brezposelnost in nekateri so se izselili, eni pa so postali brezbrizni. To je posledica brezposelnosti.

Časa za čitanje imamo mnogo. Proletarca in Prosveto prečitam do zadnje črke, včasih po dvakrat. Nekoč mi je nasvetoval prijatelj, naj čitam tudi "Delavca" in frančiškanski list, da bom znal napraviti pravilno sodbo.

Pravilno sodbo sem že napravil. Bil sem naročnik ranjke "Del. Slovenije" in poleg mene pet drugih. Ko nam je naročnina potekla, smo dobili opomin sledeče vsebine: Vaša naročnina potekla. Upam, da jo obnovite, če ne Vas objavim v listu kot izdajice. — Podpisan je bil Chas. Novak.

Vero v biblijske legende pa sem izgubil še v starem kraju. Naj omenim dva dogodka. Lepega poletnega dne smo šli fantje in dekleta na 7 ur oddaljeno "božjo pot" Sveti križ pri belih vodah. Ko smo prišli na vrh, se nam je nudil prekrasen razgled. Dan je bil lep in vroč. Ob mraku so se pojavili grozeči oblaki,

oznanjujoč nevihto. Odpravili smo se prenočevati v hiše, postavljene za romarje v ta namen, starejši ljudje pa so prenočevali kar v cerkvi. Okoli 11. ponoči je začelo liti, strele so švigale in vihar je tulil. Tudi v poslopje kjer smo bili mi, je udarila strela, a k sreči ni bil nihče omoten ali ubit. Ko je malo pojenjalo, smo šli naglo na plano, in iz cerkve zaslišimo tar-nanje in jok. Neka mati z otrokom v naročju je bila mrtva, a dete je ostalo pri življenju. Mnogi so bili več ali manj omamljeni. Med temi je bil tudi moj so-sed, mož kakih 65 let. Ko je prišel dodobra k zavesti, je rekel: Sveti križ, ti mene ne išči, jaz pa tebe ne bom! O polnoči je nagloma odšel v dolino.

Par let pozneje, ko sem bil zaposlen s sprav-ljanjem lesa, pridem neko soboto domov, in mati, kot matere sploh v tistih dneh, mi je rekla: Jutri po maši moraš iti v farovž, da dobiš spovedni listek.

Bližala se je Velika noč, in cerkev zahteva, da se v postnem času izpoveš. Obljubil sem, da grem, naj-ranje pa bi listek kupil, ako bi bili naprodaj kje z-u-naj farovža. Po maši sem šel v družbi dveh fantov v farovž. Gospod fajmošter je imel liter vina na mizi, na obrazu pa se mu je videlo, da je zelo slabe volje. "Kaj hočete?" — "Radi spovednih listkov smo prišli — spoved — —"

"Marš ven!" In smo odšli. "Kaj so rekli gospod," me je vprašala mati, in če sem dobil listek. "Nisem. Ven so nas nagnali." Enkrat pozneje je gospod nahrulil očeta, da moram še priti k njemu, jaz pa sem vztrajal pri svojem sklepu, da ne grem več. Doma sem prišel zategadelj v zamero in pa v — napotje. "Svet je velik," sem si mislil, in gospodje niso povsod vse-mogočni. Odšel sem v Ameriko, kjer imam mir pred gospodi. K "Svetemu križu" pa še hodim, kjer vprašujemo za delo v rovih. Za "večno izveličanje" se ne pripravljamo, pač pa se borimo, da si izvojujemo boljše življenske razmere. — *Frank Juvan.*

ZA WAUKEGAN IN NORTH CHICAGO.

Članstvu kluba št. 45 JSZ. naznanjam, da se bo vršila prihodnja seja tretji četrtek v decembru, to je 15. ob 8. zvečer v SND.

Imeli bomo volitve odbora za leto 1928 in pričakujemo, da pridejo na sejo vsi člani in članice. Pogovoriti se imamo tudi radi prihodnje naše priredbe 8. jan. 1928. Pridite gotovo vsi na sejo.

Martin Judnich, tajnik.

ČLANSTVU KLUBA ŠT. 2, J. S. Z.

GLENCOE, O. — Naznanjam članstvu kluba št. 2 JSZ., da se naša letna seja vrši v nedeljo 18. decem-bra popoldne v navadnih prostorih. Na dnevnem redu bodo zelo važne točke. Pridite na sejo vsi.

Nace Žlemlberger, tajnik.

DOMAČA ZABAVA KLUBA ŠT. 45 J. S. Z. V WAUKEGANU.

WAUKEGAN, ILL. — V soboto 10. decembra pri-redi klub št. 45 JSZ. domačo zabavo v spodnji dvora-ni Slov. nar. doma. Bo res domača, za kar poskrbe prireditelji. Dolgočasje nima vstopa. Kdor ga prinese s seboj, ga bo kmalu odgnal. Torej prihodnjo soboto pridemo skupaj v Slov. nar. domu. — A.

NOV USPEH MILWAUŠKEGA "NAPREJA".

Socialistični pevski zbor "Naprej", ki deluje že šestnajst let v veliki milwauški naselbini, je imel v nedeljo 4. decembra popoldne koncert, zvečer pa je vprizoril "Legijonarje".

Udeležba na koncertu je bila dobra, precej boljše kot na prejšnjem "Naprejevem" koncertu, zvečer pa je bila prostorna S. S. Turn dvorana natlačeno polna. Vseh udeležencev je bilo po mojem računu okrog osem sto.

Koncertni program so izvajali mešan pevski zbor "Naprej", Heimov orkester, gostujoči pevski zbori "Danica", ženski pevski klub "Planinska roža" in ženski zbor "Zarja". J. Tesovnik je zapel arijo iz opere "Bohemian Girl". Na flavto je v solu igral Walter Pohl.

Prva točka je bila "Marseljeza", ki jo je igral orkester. Frank Ermenc je imel pozdravni govor in imel je tudi nalogo pojasnjevati zakasnelost, kajti koncert se ni pričel točno ob 2. in igra ne točno ob 7. Donald J. Lotrich je tudi dobil opravilo. Naznanjal je posamezne točke programa in mimogrede povedal to in ono.

Zvečer smo videli "Legijonarje". Pred igro sta zaigrala v duetu brata Turk, eden na akordino, drugi na saksofon. Med dejanji je zapela več pesmi Mary Samonik. In ves ta program za 50c; toliko je bila namreč vstopnina. — Naj omenim, da je vodil režijo igre Victor Petek.

V par ocenah prejšnjih prireditev "Napreja" v Proletarcu sem čital nasvet, naj bi bil program krajši. Ne bilo bi nevarnosti, da se avdijenca utruji, in tistih, ki sodelujejo v programu, se ne bi izmučilo do skrajnosti. Npr., pevci in pevke "Napreja", ki so nastopili popoldne v koncertnem programu, so imeli mnogi tudi vloge v igri. Profesionalcem je laglje nastopati takole zaporedoma, ker je to njihov poklic in kruh.

Sicer pa, če je občinstvo zadovoljno — in mora že biti zadovoljno, kajti drugače ne bi prihajalo v takem številu na "Naprejeve" priredbe, čemu naj jaz "kikam"! Torej, bilo je prijetno, sedeli smo dolgo in videli dolg program, "Naprej" pa beleži nov uspeh. Mislim, da bo vzlic nizki vstopnini tudi blagajna "Napreja" precej pridobila, in to z oglašji, ki jih je dobila v tiskani beležnik programa, vstopnino in drugimi viri. Priredba je bila torej, kot se izražamo, uspeh gmotno in moralno. — X.

ČETRTA KONFERENCA J.S.Z. BO V VZHODNEM OHIJU DNE 1. JANUARJA 1928.

GLENCOE, O. — Na novega leta dan se vrši v Bridgeportu, O., četrta konferenca klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije, ki ima svoj delokrog v vzhodnem Ohiju in v obmejni West Virginiji.

Pismenih vabil ne bomo pošiljali, zato prosimo sodruge in somišljenike, naj skrbno, da se na decemberskih sejah klubov in društev izvolijo zastopniki, da bo udeležba na zboru čimvečja.

Dnevni red bo zelo važen. Razpravljali bomo o stavkovni situaciji in sklepali, kako lahko najizdatnejše pomagamo v tej borbi.

Knjiga, ki izkazuje, kako je poseben odbor, izvoljen na prejšnji konferenci, razdelil podporo stavkarjem iz fonda poverjenišva J. R. Z., bo odprta vsakemu.

Apeliramo, da se te konference poleg zastopnikov udeleže tudi ostali člani JSZ. ter somišljeniki. Dne 1. januarja vsi v Bridgeport!

Nace Žlemberger, tajnik Konference.

IZ UPRAVNIŠTVA.

Ameriški Družinski Koledar bo v tem tednu razposlan ves kar je zanj naročil. Računamo, da bo do 1. januarja ves razprodan. Knjiga, kot je naš Koledar, mora najti dober odziv, neglede kako jo oceni ta ali oni. Vsak razumen čitatelj ve, da mu nudi toliko bogatega čtiva kakor nobena druga te vrste. Dokler nam zaloga ne poide, ga naročite svojcem v starem kraju. Zelo dobro je, da se boljše poznamo z domovino. Pustite, da bo Koledar povedal kar imate na srcu namesto vas. Stane za stari kraj \$1.10. Pošljite nam vsoto in naslov prejemnika, ostalo izvršimo mi.

Ako Vam je naročnina potekla, ste dobili prošli teden opomin. "Proletarcu" boste veliko koristili, če jo obnovite čimprej.

Tajnik JSZ. vodi ob enem upravnništvo lista. Dela ima obilo, in naš urad je odprt od 8. jutraj ter velikokrat do polnoči in dalj, običajno do 11. zvečer. "Overtajma" pri nas ni, namreč ne plačanega. Delamo mi in pa sodrugi in sodruginje, ki čutijo z nami in hočejo pomagati. Tako izvršujemo delo, ki bi drugače zahtevalo več plačanih moči. Imamo dva stalna, ki sta plačana za enega. Organizacija je njuna opora, pred katero ima nazadnjaštvo tolikšen strah, da se poslužuje vseh metod, da jo "uništi". A J.S.Z. napreduje.

Božič je na pragu. Premišljuje, kaj bi kupili temu ali onemu za božično darilo. Ne pozabite pri nakupovanju na knjige. Knjigarna "Proletarca" ima lepe angleške in slovenske knjige. Naročite jih; ako ne bodo prejemniku ugajale, jih bomo zamenjali, če se nam vrnejo za druge v nepoškodovanem stanju.

Radi bi navedli nekaj citatov iz pisem naših zvestih zastopnikov, čitateljev in somišljenikov, a ni prostora, in tudi časa primanjkuje. Ko bo glavno delo dovršeno, bomo tej koloni posvetili več pozornosti. Mi pa — vsi tisti ki delamo za ta list — ostanimo prijatelji, kajti vsakdo ve, da agitira za dober list in vrši vsled tega dobro delo.

"Magda" v Clevelandu dne 11. decembra.

Dramatično društvo "Anton Verovšek" vprizori v nedeljo 11. decembra ob 7. zvečer v Slov. delav. domu v Collinwoodu, O. krasno dramsko delo "Magda", s katerim bo občinstvu gotovo ustrezno. O vsebini igre prav na kratko tole:

Magda je lepa deklica, sirota, predana boju za obstanek, ki pretrpi vse od služkinje do izgubljenke na cesti. V njo se zaljubi mizarški pomočnik Peter, ni pa je pridobil, da bi mu postala žena, a jo ljubi do konca. Vzrok, da Peter ni dosegel svoje želje, je neki študent, ki Magdo s sladkimi obljubami ter zagotavljanju o svoji ljubezni premoti, da ga je vzljubila ter se mu udala. Onečastil jo je ter jo potem pahnil od sebe — češ, pojdi k Petru, on te bo vseeno ljubil. Ona pa je bila slepo zaljubljena v nezvestega, in ni mogla verjeti, da jo odganja. Prizor se vrsti za prizorom, vsaki poln življenja, tragedije in tudi humorja.

Magda ni našla izhoda v srečo. Lezla je nižje in nižje, kupa grenkobe se ji polni bolj in bolj.

Kakšen je konec, kakšna so posamezna dejanja? Vse to boste videli, ko pridete na predstavo v nedeljo 11. decembra. Bodite v dvorani ob 7. zvečer, bolje malo prej. Mladina bo v tej predstavi videla, kako ne sme iti skozi viharne dneve mladosti, ako hoče, da ne zaide s pravega pota.

"Anton Verovšek" se je potrudil, da igro dobro vprizori; namenjena je občinstvu v duševno razvedrilo. Naj občinstvo to tudi vpoštevata ter napolni dvorano sebi v prid. — *Joseph Pezdirtz.*

ZAPISNIK KONFERENCE J.S.Z. ZA ZAPADNO PENNSYLVANIJU, KI SE JE VRŠILA V MOON RUNU.

Konferenca J.S.Z. za zapadno Pensylvanijo se je vršila 30. oktobra 1927 v Moon Runu. Otvoril jo je tajnik John Terčelj ob 10:30 dopoldne.

Za predsednika izvoljen Anton Zornik, Herminie, za zapisničarja Paul Posega, Canonsburg.

Predno se prečita zapisnik prejšnje seje, pojasni tajnik, čemu je bil skrajšan v Proletarcu; sporoči, da ima zapisnik v rokopisu, konferenca pa naj odloči, katerega naj se čita. Sklenjeno, da se prečita zapisnik iz Proletarca.

L. Britz vpraša po prečitavanju zapisnika, čemu niso bile resolucije, ki jih je prošla konferenca sprejela, objavljene tudi v Prosveti. Tajnik pojasni, nakar se zapisnik sprejme na znanje.

L. Glažar kritizira sistem dopoldanskih sej konference. Pravi, da bi bila udeležba boljša, ako bi se seja začela po 12. uri, namesto dopoldne. To se bi moralo vpoštevati posebno kadar imamo zborovanje v naselbini, ki ima slabe prometne zveze. Sklenjeno, da se bo s tem dejstvom računalo pri sklicevanju bodočih konferenc.

John Terčelj, tajnik Konference, poroča:

"Cenjeni sodrug! Tajnikova poročila Konferenci, kar se tiče številk, pri nas niso važna, in sicer zato ne, ker Konferenca nima ne rednih dohodkov, ne rednih izdatkov. Važnejše pa je poročilo o njenih aktivnostih. Ker pa je potrebno, da povem kaj imamo v blagajni, poročam o tem sledeče: Preostanek v času zadnje konference, ki se je vršila v Canonsburgu, je bil \$9.60. Prispevki klubov in posameznikov na omenjeni konferenci \$47.15; sprejel od Louis Sterleta, Krayn, Pa. prispevek tamkajšnjega društva SNPJ., \$5; preostanek od obeda, ki ga je pripravil udeležencem prejšnje konference klub št. 118 v Canonsburgu, \$17.23. To vsoto mi je izročil s. John Kirin, član kluba št. 118 v Canonsburgu, in če jo prištejemo k skupni vsoti, dobimo znesek \$78.98. Za oglas Konference, priobčen v majski številki Proletarca, sem plačal \$10. V blagajni je danes \$68.98.

Imel sem tudi nekaj vožnjih stroškov in nekaj poštne, toda ker delam, jih v tej slabih časih ne bom računal Konferenci.

Na svojem zborovanju v Canonsburgu je Konferenca zaključila, da se mora prihodnje zborovanje sklicati tekom treh mesecev. Z bližnjimi odborniki Konference smo se potem posvetovali ter zaključili zborovanje sklicati pozneje vsled slabih razmer; bali smo se, da če bi imeli te seje prepogosto, bi trpele na udeležbi. Ta seja je nam v dokaz, da smo bili v pravem. Vsled odlašanja se je za zborovanje pojavilo veliko zanimanje in posledica je, da imamo danes veliko udeležbo.

Rekel sem, da je od strani tajnika pred vsem važno poročilo o delu, ki ga vrši Konferenca; o njem bom poročal v posameznih točkah dnevnega reda."

Poročilo tajnika sprejeto na znanje.

Sledi razprava, kdo naj pregleda knjige, in ali je nadzorni odbor potreben ali ne. Britz je predlagal, da se ga ne voli, ker ga konferenca ne potrebuje. Dohodkov nima in nadzorni odbor ne bi imel kaj pregledavati. Langerholtz protipredlaga, da se izvoli za pregled računov do prihodnje konference tri sodrugi, kajti če ne drugega, je treba izvršiti pregled radi formalnosti.

Poročila zastopnikov klubov:

Langerholz, West Newton, pravi, da klub deluje kolikor v danih okolščinah more; delavske razmere so skrajno slabe in to ne vpliva dobro na aktivnosti

Robič, Yukon, naznanja, da je prevzel zastopništvo "Proletarca" in da je dobil več naročnikov ter s tem pomaga kolikor more da se list razširi.

Zornik, Herminie, poroča, da so sodrugi tam aktivni, posebno med Amerikanci; v County organizaciji imajo dva člana.

Posega, Tekauc in Terčelj poročajo za Canonsburg: klub dobro izvršuje svoje funkcije; aktiven je v vseh ozirih; v blagajni ima nad \$300. Vzdržuje knjižnico. Člani sodelujejo tudi z dramskim klubom "Soča". Na Silvestrov večer 31. dec. vprizori klub s sodelovanjem "Soče" Cankarjevo dramo "Kralj na Betajnovi". Na svoji zadnji seji je klub sklenil prispevati \$25 Proletarcu. Prošlo poletje je imel piknik, ki je dobro uspel. Priredil je shod, na katerem je govoril Anton Kristan. Udeležba je bila velika in uspeh dober. A tudi klub v Canonsburgu ima težkoče; stavka premogarjev je prizadela vse delavstvo v teh krajih. Tekom zadnje volilne kampanje je klub nominiral par simpatičarjev socialistične stranke, da ohranimo rubriko na glasovnici.

Ambrozich in Tonac, Moon Run, poročata, da vzlic dveletni stavki premogarjev šteje klub še vedno 15 članov, vendar pa je napredovanje v članstvu in v aktivnostih v sedanjem položaju izključeno.

Louis Glaser, Pittsburgh, pravi, da je pittsburški klub precej delaven.

Vinko Peternel, Meadow Lands, pravi, da klub radi stavke ni več aktiven; v blagajni ima \$20. Ko hitro se delavske razmere izboljšajo, se aktivnost povrne. V zadnjih volitvah so pomagali v agitaciji.

Louis Britz, Lawrence, izvaja, da kakor drugod, imajo tudi pri njih težkoče radi stavke in krize.

Anton Jeran, Slovan, poroča, da ne beležijo napredka. Krive so, kot drugod, slabe delavske razmere.

Poročila zastopnikov društev Izobraževalne akcije: Zornik, Herminie, pravi, da je društvo naklonjeno naši stvari. V Debs Radio Fund je prispevalo \$10. Progar in Vodišek, Canonsburg, poročata, da dr. št. 138 SNPJ. vedno sodeluje pri naprednih ustanovah in jih tudi gmotno podpira. Je v Izobraževalni akciji že več let. V Debs Radio Fund je prispevalo \$15. Klubu je dalo prostor za knjižnico in daje mu dvorano tudi za shode.

Magalin, Lawrence, poroča, da so izgubili precej članov radi dolgotrajne stavke, vendar pa je društvo aktivno in naklonjeno naši stvari. Imelo je težko nezgodo, ker mu je pogorela dvorana, ki je bila centrum društvenega in družabnega življenja na Lawrenceu. Ker je dvorana naselbini nujno potrebna, se je društvo zavzelo in sedaj gradi novo, ki je večja kot prejšnja.

Omenijo se še sledeča društva, ki so včlanjena v

Izobraževalni akciji a jih tajnik nima na svoji listi: SNPJ., Bridgeville; SNPJ. Burgettstown; dr. SNPJ. v Meadow Landsu; dr. št. 10 SSPZ. v Moon Runu.

Sledi razprava, kako pospešiti delo na agitatoričnem in prosvetnem polju; naglašja se, da je potrebno razširiti Proletarca in mu nuditi v tej krizi zadostno gmotno pomoč. L. Britz predlaga, da naj konferenca da \$35 iz svoje blagajne listu v podporo. Po razpravi predlog soglasno sprejet. Prostovoljnih prispevkov v isti namen se je nabralo \$9.25.

V nadaljni razpravi o agitaciji za list, katere so se udeležili Britz, Zornik, Langerholz, Glažar, Terčelj in drugi, je sklenjeno, da Konferenca apelira na vse klube in društva za sodelovanje.

Tajnik Konference prečita pismo tajnika poverjeništa JRZ., v katerem se govori o gmotni pomoči stavkarjem; v razpravi pravi J. Terčelj, naj se za enkrat temu okrožju dovoli \$500. Ohijsko je prejelo iz stavkovnega fonda JRZ. \$300; je veliko manjše kakor pa pennsylvansko. Terčelova sugestija sprejeta soglasno. Sledi razprava, kako deliti to podporo. Govorili so k temu Bric, Zornik, Ambrozich, Glažar, Langerholz, Terčelj in drugi. Sprejet predlog, da se razdeljevanje v smislu sugestij prepusti odboru Konference, ki naj se snide skupaj v Canonsburgu takoj po prejemu svote in delo izvrši.

Volitve odbora: Za tajnika Konference nominirani Terčelj, Vodišek, Britz, Ambrozich, Butje, Glažar. Vsi odklonijo, in pri ponovni nominaciji sprejme V. Vodišek, ki je soglasno izvoljen. V odbor Konference so izvoljeni Louis Glažar, Pittsburgh; Jacob Ambrozich, Moon Run; Marko Tekauc in John Terčelj, Canonsburg.

Za sedež bodoče konference nominirana Canonsburg in Pittsburgh. Oba mesta sta dobila enako število glasov, in predsednik je odločil za Pittsburgh. Vršila se bo zadnja nedeljo v marcu prihodnjega leta. V slučaju, da bo zborovanje potrebno preje, ima odbor pravico, da ga skliče.

Ambrozich bi rad, da kdo pojasni kako se manipulira z rubrikami strank na glasovnici, kajti pri njih jo je naša stranka izgubila.

Zornik prosi, naj mu konferenca dovoli govoriti obširnejše o rečeh kot jih omenja Ambrozich in o drugih. Se mu dovoli, nakar je govoril blizu eno uro o položaju, ekonomskih problemih in delu naših klubov. Napravil je zelo dober vtis.

Po končanem dnevnem redu se tajnik zahvali za prostor v dvoranah in za postrežbo, ter zaključil zborovanje ob 5. popoldne.

Anton Zornik, predsednik; V. Vodišek, tajnik;
Paul Posega, zapisnikar.

Z VESELICE IN TEKME DRUŠTVA "BADGERS" ŠT. 584 S. N. P. J.

MILWAUKEE, WIS. — V soboto 3. decembra je imele mladinsko društvo "Badgers" št. 584 SNPJ. v S. S. Turn Hall plesno veselico z zelo veliko udeležbo. Zabava fina, naša mladina navdušena, izid jako dober. Iz Chicaga je prišlo nad 20 članov društva "Pioneer" in nekaj drugih. V plesni tekmi (valček) sta odnesla zmago brat Joseph Terpin in njegova soproga Kristina iz Cicera, Ill. Tako je za ples navdušena milwauška naselbina morala dati prvenstvo v valčku paru, ki je prišel iz Cicera, kjer baje še sedaj točijo dobro pivo. Veliko manj sreče pa je imela skupina čikaških "Pionirjev", ki se je udeležila kegljaške tekme naslednji dan s skupino društva "Badgers".

Kegljji so padali, ampak podirali so jih Milwaučanje. Dobili so vse game. Ali "Pionirji" se niso raztogotili, pač pa voščili skupini "Badgerjevih" kegljačev še več sreče, sami pa so ostali za popoldanski in večerni program soc. pevskega zbora "Naprej", na katerem je bilo večje število gostov iz Chicaga in iz drugih okoliških naselbin. Obe prireditvi sta bili imenitni, obe sta dobro izpadli, in naši gostje so se zadovoljni vrnili (če niso preveč mislili na delo v pondeljek). — *Opazovalec.*

VESELICA UNIJE DELAVCEV ŽENSKIH KLOBUKOV V CHICAGU.

CHICAGO, ILL. — Centralni odbor lokalov unije Cap & Millinery Workers of Chicaga priredi v soboto 10. decembra v Logan Square Masonic Temple, 2451 No. Kedzie Ave., veliko plesno veselico, na katero vabi odbor vse, ki so zaposleni v slamninarski obrti in njihove prijatelje. Slovenske slamninarice, udeležite se je v čimvečjem številu, da se čimboljše seznanimo z vsemi, ki delajo v naši obrti. — *Članica unije.*

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street
Stan 2316 So. Millard Ave., Chicaga, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213. Ura-
duje od 2. do 4. pop., izvenzaj terek in petek, in od 6. do 8.
zvečer vsak dan.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORN JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanovljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba
za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave., Chicaga, Ill.

MARTIN BARETINCIC

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ANTON ZORNIK

HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

CAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicaga, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerno.

Postrežba točna.

Kdo izbegava debati, oziroma "debati"?

"Moralno bankrotstvo socijal-patriota" je naslov uredniškemu članku v "Radniku" z dne 3. decembra. Kot vsi taki njegovi članki je tudi imenovan skozi provokativno. "Socijalpatriotje" so največji lopovi, odgovorni za vojno, za izgubljene stavke, za vse hudo na svetu. So kontrarevolucionarji, stavkokazi, slavitelji kraljev in popov, izkoriščevalci — sploh, socialisti so najslabši ljudje na svetu. Za "konkretno primero" navaja "R." zadnjo stavko pekovskih pomočnikov v Ljubljani, "katero so hoteli uničiti — socialisti".

Take "konkretne primere" so mogoče samo na ustnih nevednežev in pa provokatorjev. Kaj je na stvari? Oktobra so v Ljubljani zastavkali pekovski pomočniki. Organizacija živilskih delavcev, sekcija pekov, pa je že prej sklenila, da naj v slučaju stavke "Delavska pekarna" obratuje v treh zmenah (šihutih) in zaposli kolikor mogoče stavkujočih. "Delavska pekarna" je te pogoje sprejela in ob izbruhu stavke takoj izjavila, da ugodni vsem zahtevam pekovskih pomočnikov. To je izjavila ne samo enkrat. Komunistični razgrajachi" pa so zagnali vik, da mora biti delo ustavljeno *POVSOD*, tudi v tistih pekarnah, ki so pogodbo podpisale.

Komu je koristil ta "komunističen" manever? Na vsak način privatnim pekarnam. Ker Delavska pekarna ni v njihovih rokah, jim je trn v peti in poslužili so se intrig v stavki, da jo uničijo. Blazno sovraštvo je sposobno vsega. Delavstvo v Ljubljani se polagoma zaveda, kaj so storili z njim provokatorji in mnogo ga

je v razočaranju odšlo s skrajne "levice" h — klerikalcem in liberalcem. "Delavska pekarna", last delavcev ("komunisti" v Ljubljani ji pravijo "Kristanova pekarna") je v stavki podala stavkujočim roko v sodelovanje, a kom. intriganti so jo odklonili. Podpisala je pogodbo, in jo drži, da pa se je niso držali od strani organizacije, so krivi provokatorji, katerim je več za uničevanje konstruktivnih delavskih naporov kakor za delavske interese.

Od tega predmeta prehaja "Radnik" člankar k "debati", kjer pravi, da sodelujemo s socijalpatrioti v starem kraju, katerim skušamo pomagati z vlaganjem denarja SNPJ. v "Kristanovo banko". Vse je — "Kristanovo".

"Radnik" piše::

"Da se naprave junaci, oni so preko svoga Zajca pozvali i komuniste na debatu, imenujući 'želju' debatirati sa drugom Chas. Novakom . . . I sada, kada im se odgovorilo, da mi, preko druga Novaka, primamo debatu, dolazi taj moralno bankrotirali 'Proletarec' i poziva na debatu druga Chas. Novaka, te Zvonko Novaka in popa Černeja. . . . Očito je, da ovime Proletarec želi izbjeći debati . . . Da se vidi još veći moralni bankrot . . . Proletarec izbjegava i temu, koja mu je predložena . . . Izbjegavaju temu, jer znadu da niso u stanju svoje stanovište obraniti . . . Proletarec bi htio od nas predloženu temu zamenjiti sa drugom, čisto provokatorskom temom naime, da se debatira o pojedinim ličnostima u našem pokretu. Time hoće po nama predloženu temu izmanevrisati, znajući da nikada nije ustanju dokazati, da sa šiljanjem jednotinog novca podupiru radnički pokret u Sloveniji. Bojeći se o tome debatirali, kao vrag tamjana, socijalpatrioti bi htjeli svesti cijelu stvar na lični teren. Od ljudi bez

SLOVENSKA PEKARNA

Slovincem in Hrvatom

v North Chicago-Waukegan, Ill.,

naznanjamo, da smo otvorili moderno in higijenično urejeno unijsko pekarno pod imenom

"ROYAL BAKERY"

Gospodinje, vprašajte pri vašem trgovcu vedno in povsod za kruh iz naše pekarne.

DAROVIC & ŽAGAR

1724 So. Sheridan Rd.

Tel. 5524

North Chicago, Ill.

Zadružna Banka v Ljubljani

se priporoča rojakom v Ameriki za vse finančne transakcije.

Hranilne vloge obrestuje

nevezane po 5%

vezane po 7%

Njene ameriške zveze so:

- 1.) S.N.P.J. v Chicagu.
- 2.) Amalgamated Trust and Savings Bank, Chicago, Ill., 111 West Jackson Blvd.
- 3.) Amalgamated Bank of New York, 11-15 Union Square, New York.
- 4.) Frank Sakser State Bank, New York.

Denar za našo banko se lahko pošlje eni teh bank s pristavkom:

Za račun Zadružne banke v Ljubljani (Jugoslavija)

Zadružni banki pa je treba sporočiti, koliko in kam se je denar nakazal in kakšnemu namenu naj služi.

principa se i ne može drugo očekivati . . ."

In tako dalje.

Chas. Novak je naslovil svoje pismo v "D." Fr. Zajcu, ne "Proletarcu" in Fr. Zajc mu je odgovoril.

Debati **IZBEGAVA** Chas. Novak, sedaj že **DRUGIČ**. Tema, ki jo je predlagal, je bila navedena v tem listu zadnji teden. Dejal sem, da ga ne smatram resnim, da bi z njim debatiral o striktno notranji gospodarski zadevi SNPJ. Na shodu in na sejah SNPJ. sem izjavil, da bomo govorili o pogubnosti taktike provokatorjev, in jih povabili predse, kajti to je edino, kar tak človek zasluži.

Da pa ne bo imel izgovora, da se tema tiče osebe, se besedilo lahko spremeni v toliko, dá se bo glasilo:

Ali služi taktika, kakršno je zastopala "D. S.", in sedaj "D.", s katero blati večino vodstva SNPJ., napredku ali nazadnjaštvu?

Zvonko Novak in James Černe sta lahko spodaj pri mizi za časnikarje, ako ju Chas. Novak noče na oder. Drugo naj ostane kot navedeno v Proletarcu z dne 1. decembra. Čemu se C. N. boji, da bi čitali na taki debati reči, ki jih je pisal ON, in čemu se boji, da bi govorili i o njegovi "ličnosti"? Mar je samo **NJEGOV PRIVILEGIJ** pisati o osebah in jih blatiti? Mi ga ne bomo blatili, ampak z **NJEGOVIM** blatom, ki ga je sam spraval na papir, bomo pokazali, da **SLUŽI** tak človek **NAZADNJAŠTVU** in da so ga nazadnjaki — veseli! — *Frank Zaltz.*

Sprememba v slovenskem ameriškem časopisju.

Milwanški "Vestnik" z dne 10. novembra je sporočil, da se je združil z newyorškim ilustriranim tednikom "Naš dom" v en list. V uredniškem članku pravi imenovana številka združenega lista med drugim: "Združeni list se bo zavzemal v prvi vrsti za izobraževalni in gospodarski napredek svojih rojakov v smislu naprednih tendenc in skupnih delavskih interesov . . . V osebne prepire ter škodljive in praznoslamne polemike se ne bo spuščal, kakor tudi ne v razne strogo strankarske zadeve . . ."

To sporočilo pa ni ugajalo "Amerikanskemu Slovincu", ki je priobčil članek v katerem je obsodil bi-vše izdajatelje newyorškega "Našega Doma", češ, da so pod masko brezbarvnega katolicizma napravili z "Našim Domom" katoliški stvari več škode kakor koristi, in končno so svoj navidezno katoliški list prodali, oziroma ga izročili v kontrolo "rdečkarjem". Ivan Zupan je sekundiral frančiškanom v "Glasilu KSKJ." Drugače pa je vse kakor je bilo, razun da je v tiskarni "Vestnika" sedaj veliko več dela.

DNE 11. DECEMBRA GOGOLJEVA "ŽENITEV" V DVORANI Č. S. P. S. V CHICAGU.

Dram. zbor "Nada", ki deluje pod okriljem Jugoslavenskega Prosvjetnega Udruženja, vprizori v nedeljo 11. decembra ob 3. popoldne v dvorani ČSPS., 18th in May Sts., znano Gogoljevo komedijo v treh dejanjih, "Ženitva". V sovjetski Rusiji vprizarjajo to komedijo sedaj pod imenom "Ženitva pod carizmom". Gogolj je svetovno znan pisatelj in dramatik, čigar dela so prevedena v vse kulturne jezike.

Vstopnina na to predstavo je v predprodaji 75c in pri blagajni \$1. Po predstavi bo plesna zabava.

STOJ IN ČITAJ!

V nedeljo 11.
decembra 1927

— vprizori —

dramatično društvo

Anton Verovšek

V SLOVENSKEM
DELAVSKEM
DOMU,

COLLINWOOD, O.,

krasno igro

"MAGDA"

tragedija ubogega dekleta

**Pričetek predstave točno
ob 7. zvečer.**

Ta igra bo nekaj izrednega na odru Slov. del. doma. Ne zamudite jo, ker bi vam bilo potem žal. Napolnite avditorij do zadnjega kotička.

K obilni udeležbi vabi

"ANTON VEROVŠEK".

✠ VŠČIPCI. ✠

EKSPLOZIJA V PITTSBURGHU.

V Pittsburghu smo imeli eksplozijo plina, ako že niste pozabili tiste novice. Meni se je šele sedaj vrnil spomin, kajti bila sem zelo blizu tiste nezgode; vide-la sem samo plamen, kako je švignil v nebo, potem pa sem odprla oči šele v špitalu. "Nič se ne boj, stara, je vse orajt," je rekel moj stari. To mi je prišlo na misel sedaj, ko so nekateri v takem strahu požarov, voj-ne in podobnih nezgod, ki se lahko pripete "Krista-novi banki". — *Pittsburška cekarica.*

DEBATA IN CHAS. NOVAK.

"Radnik" se zgraža, ker Fr. Zajec predlaga "ko-munistom" debato, na kateri bi rešetal njihovo tak-tiko v boju proti vodstvu SNPJ. "Radnik" pravi, da je to "oseben" boj. Mar ni bila vsaka številka pokojne "D. S." oseben boj? Kdo je bolj blatil osebe, kakor Chas. Novak. Če ni strahopetec, naj pride pred član-stvo, kateremu bo F. Z. prečital, kaj je Chas. Novak pisal, in Charles naj potem naprej — "debatira". Ako mu hotel preskrbi "korporativno udeležbo", se mu ni ničesar bati, kajti deležen bo ploskanja, da kaj! Torej Korl, potrudi se! — *RK.*

JOS. STEBLAY

Zemljišča, hiše, stavbišča, zavaro-valnina proti ognju; javni notar.

2636 So. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.
Tel.: Lawndale 9562.

Telefon v uradu Central 5999. Na domu Lawndale 6707.

RICHARD J. ZAVERTNIK

ODVETNIK

127 N. Dearborn St., Soba 805,

CHICAGO, ILLINOIS.

Frank Mivšek

COAL, COKE AND WOOD. GRAVEL.

Waukegan, Ill.

Phone 2726

Tel.: Crawford 2893.

Dr. Andrew Furlan

edini slovenski
ZOBOZDRAVNIK
V CHICAGU

3341 West 26th Street.

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 6. popoldne in od 7. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop.

KDO BO PRVI PRIOBČIL RESOLUCIJO DR. ŠT. 131 S. N. P. J.?

List agenta provokatorja priporoča društvam S. N. P. J., naj podpirajo resolucijo društva "Francisco Ferrer". Enako jo priporoča "Glas Svobode". Zvon-ko Novak in Chas. Novak sta dobila resolucijo takoj ko je bila dotiskana, informacije o nji pa sta imela že prej. Čemu jo ne priobčita? Ker jo priporočata, vesta, kaj znači. V informacijo bi jo morala vendar objaviti, ker se tako zgražata nad "Prosvetino" — cen-zuro. — *B. B.*

NAJ BO KONEC PREPIROM.

Meni se zdi preveč ravsanja in kavsanja. Pustite pijance, naj zabavljajo, in ne brigajte se, kaj govori kak tepec, omamljen od preobilice vina. Ignorirajte jih, pa bo veliko boljše za "Proletarca". — *A. T.*

KDO MORE REŠITI NAJPRAVILNEJE TOLE UGANKO:

Kakšen namen so imeli Mr. Paul Berger, M. J. Turk, in Mr. Japich, bivši "slamnati urednik" "Rad-nika", Bartulovičev zaupnik, ko so izrabili svoje dru-štvo, da je dovolilo razposlati famozno provokatorsko

AMERIŠKIM SLOVENCEM SE NAZNANJA,

da je na trgu nova serija delnic
ZADRUŽNE BANKE V LJUBLJANI

katera je sklenila povišati kapital s štiri na pet milijonov dinarjev. Delnice se prodajajo po dva dolarja (\$2) komad, in se lahko kupi ena ali pa kolikor kdo hoče. Naročila bom sprejemal do 10. decembra t. l., s 15. decembrom se ta serija zaklju-či. Kdor hoče torej kupiti delnice Zadružne ban-ke, naj se takoj odloči.

Vsa naročila je pošiljati na naslov:

Frank S. Tauchar

(zastopnik Zadružne banke za prodajo delnic v sev. Ameriki)

2501 S. Central Park Ave., Chicago, Ill.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot re-galij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih za-stav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriškanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih in-strumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUM-BIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

okrožnico, za katero so se navdušili Chas. Novak, Zvonko Novak, clevelandski Lojze in sheboyganski fajmošter?

Itešitve smejo poslati Mr. Berger, Turk in Japich ter vsakdo, ki se za stvar zanima (če urednik hoče to uganko priobčiti, nam bo zelo ustregel.) — P. U.

PRIZOR V PIVNICI.

Ob prvem litru poparjenost.

Ob drugem se razvežejo jeziki.

Ob tretjem: Ne bomo se dali, bomo jim pokazali, jih bomo spravili iz glavnega urada, vsi člani so proti njim.

Četrty liter. — Razprava postane živahnejša, delajo se naklepi.

Peti in šesti liter. — Zaspanost se vrača.

Šesti, sedmi in osmi. — Dremavica premaguje zgovore može, glave kimajo, oči nočejo narazen. Nekdo butne z glavo ob mizo, kar ga predrami. "O, prijatelj, če treba, jaz dam par sto v slučaju da gremo na sodišče."

(Žena pride: Krava, kaj boš ti dal! Marš. — (Zagrinjalo.)

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Ostalim prispevateljem: Ni prostora, nekaj je osebnega, nekaj nerazumljivega. Nekateri nam sugestirajo, naj bodo prispevki podpisani s pravim imenom. Mi podpiramo. Kdor more in hoče, naj se podpiše, ker je vščipec potem toliko JAČJI. Pravi podpis mu da večji KIK. — Urednik Vščipev.

ZAHVALA VSEM, KI SO SODELOVALI PRI KONCERTU "SAVE".

Mnenje udeležencev koncerta soc. pevskega zbora "Sava", ki se je vršil 27. novembra, je v bilo v splošnem, da je nadkrilil vse prejšnje koncerte slov. pev. zborov. Da je dosegla ta častni rekord, gre zasluga vsem, ki so sodelovali. Priznanje in zahvalo izrekam v imenu zbora članom in članicam, pevovodju A. M. Hessu, nadalje sestrama Frances in Alice Artach, Evi L. Mayer, Fr. Šabeu ter sestram Margaret, Dorothea in Ruth Kompare. Nadalje izrekamo zahvalo firmi muzikalij Weiser & Sons Piano Co., ter vsem, ki so na kakršenkoli način pripomogli do uspeha.

Frank Alesh, predsednik "Save".

ALI JIM ZAVIDATE ZDRAVJE?

Ako ste čmerni in vznemirljivi vsled neprebeve, zaprtja, slabega teka in pogostih glavobolov, ni čuda, da zavidate zdravim ljudem njihovo

dobro razpoloženje. To je naravna posledica vaših želodčnih neredov. Da odpravite to stanje, poskusite Trinerjevo grenko vino, in neredi preidejo v kratkem času. "Indiana Harbor, 27. okt. Trinerjevo grenko vino mi je povrnilo zdravje. S pozdravom hvaležnosti, Vaš Jos. Paska." Pri vašem drugistu, ali pa pri Joseph Triner Co., Chicago, Ill.

BOŽIČ SE BLIŽA

ne pozabite svojih dragih v domovini; sedaj je čas, da jim pošljete majhen dar v gotovini, da ga prejmejo še pred Božičem.

Tisoče rednih pošiljalcev je najboljša svedočba naše postrežbe pri pošiljanju denarja v Jugoslavijo in druge dežele.

Naše dobre bančne zveze in velik promet nam omogoča, da poslani denar dospe na svoje mesto v najkrajšem času in po najnižjih cenah.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave.,

Chicago, Ill.

OTTO KASPAR, predsednik

Pišite po informacije za božični izlet v Jugoslavijo.

Zastopamo vse parobrodne družbe.